

בעזהשי"ת

גלי מסכתא

הוכן ע"י ת"ח א' מיקירי ירושלים והופץ על ידי כולל עיון הדף
עיקר כללי מסקנת הסוגיות [ומקורות]

מיועד לאלו שלמדו הסוגיא לתועלת חזרה מקוצרת ושינון

מסכת בכורות

כללים לשימוש

[] = מקור או טעם הדבר
() = הוספת פרט או תוספת ביאור
להל' = להלכה (כמובן לא למעשה)
מדאו' = מדאורייתא
לרש"י = שיטת רש"י כשתוס' חולקין - עי' בספר סיכומי גפ"ת את שיטת תוס' (וגם לעיקרי החידושים שבתוס')

בפעם הראשונה כדאי לדקדק מאד בדברי הסיכום כדי לתפוס מלא המובן לאור מה שלמדת בפנים הגמרא, ואח"כ לחזור בקלות הרבה פעמים שיהיו מחודדין בפיך.

נא להכניס השמטות החשובות בעיניך

נא להעיר הערות

©

כל הזכויות שמורות

תש"ס

כתובת להערות :

גפ"ת, רח' חזון איש 36

פניה"ק ירושלים תובב"א טל': 571-2016 (02)

מסכת בכורות

פ"א הלוקח עובר חמור

גמ' ב. - ג :

קנין גוי פטור מפטר רחם -
קנין בעובר [כל בכור בישראל], קנין באם
רבנן - אפי' קנין מועט (רב הונא - אפי' אזנו, רב חסדא (גי' תוס') - דבר העושהו טרפה [אינה חיה],
רבא - נבלה) [כל בכור, כל מקנך תזכר]
ולכתחלה לא יקנה [קא מפקע מקדושת כהן, אתי לתקלה - לא יעשו קנין גמור]
ר"י - דוקא קנין כולו [כל בכור - אפי' כ"ש]
אסור למכור גסה לגוי משום שביתת שבת -
שבורה - לרבנן אסור [אתי לאחלופי], לר"י מותר
עובר - לכו"ע אסור [אורחיה]
בהמה לעובריה דעתידין להתעבר - ספק
וקנסינן לפדות הבהמה עד י' /ק' בדמיה - ספק בגמ' אי לאו דוקא
לר"י מקבל בהמה מגוי שיהו חולקין בוולדות - נותן חצי דמי בכור לכהן,
גוי מקבל מישראל - כל דמיו לכהן
נפל קדוש [שגר בבהמה]
ר' יוחנן - נדמה שמקצת סימניו כאמו - חייב, אבל השינוי הוי מום קבוע

גמ' ג. - ה :

כהנים ולוים פטורין [אביי - בהמתם תחת של ישראל וכ"ש של עצמן, רבא - קדושת לויים הפקיעה
קדושת ישראל וכ"ש עצמן והיקש אדם לטמאה - כל שישנו; לדורות - והיו לי - בהוייתן יהו]
אפי' בן לויה [בפטר רחם תלה רחמנא, לרש"י - והוקשו לויים זל"ז]
פודה וחוזר ופודה על שה א' [בהמת לויים (א') תחת בהמתם (הרבה) מישראל] רש"י - אם חזר וקנאו מכהן
ר"ל - מזמן חשבון הפקודים לא קדשו בכורות במדבר [והיה כי יביאך - והעברת]
ר' יוחנן - קדשו [לי יהיו - בהוייתן יהו]
חובות לא קרבו בבמת יחיד [קרבו ביום שהוקם המשכן]
300 עודפי הלויים בכורות לא הפקיעו בכורי ישראל [דיו שיפקיעו עצמן]
ריב"ז לקונטרקוס - משה רבינו גזבר נאמן היה - מנה של קודש כפול היה (ככר = 120 מנים) ועוד
1775 לתיים, מנה הכתוב 100 רק לצקת
מוסיפין על המדות עד שתות מלבר
פטרי חמור - גזה"כ, סייעו בשעת יצי"מ
{ לר' יהושע - רפידים שריפו עצמן מדב"ת, שטים שנתעסקו בדברי שטות }

רש"י ד.

אין ק"ו לפטור בכור טהורה של לוי - לאביי - כהנים ולויים קרובים לצד מזבח יותר,
לרבא - לרש"י - מדאיצטריך היקש לטמאה ש"מ אין ק"ו

גמ' ה. - ז :

אינו דומה לאמו פטור מבכורה [משנתנו - פטר חמור פטר חמור - האם והנולד וה"ה בקדושת הגוף,
ריה"ג - בכור שור - הוא ובכורו שור וה"ה בקדושת דמים]
אבל במקצת סימניו חייב [אך חלק], לר"ש - דוקא ראשו ורובו דומה

פטרי סוסים וגמלים פטורים [ריה"ג - פטר חמור פטר חמור - לא בשה ולא בכלל, תנא דידן - כל מקנך
תזכר, פטר שור ושה ופטר חמור - רק מה שבפרט]

יש מקצת סימנין - פרה שילדה "חמור" חייב, חמור שילדה "סוס", פרה שילדה "סוס" - ספק
לאכילה - משנתנו - תמיד בחר אמו [אך את זה לא תאכלו ממעלי הגרה וממפריסי הפרסה, גמל טמא
הוא - ולא הנולד מן הטהור]

לר"ש טמא מטהור אסור [גמל גמל ב"פ] אא"כ דומה בראשו ורובו
חלב דטהורה מותר (הו"א דם נעכר, כאבר מן החי) [ישי שלח עם דוד י' חריצי החלב, משתבח בזבת
חלב ודבש, שברו ואכלו וכו' יין וחלב]
דטמאה אסור (הו"א דנכלל בחידוש של טהורה) [לרבנן - גמל גמל, לר"ש - את הגמל]

טמא מטהור ומקצת סימניו כאמו - לר"ש אסור,
לר' יהושע - עבירו מאב טהור מותר [את זה לא תאכלו], עבירו מקלוט (טמא בן טהור) אסור [שה
כשבים, רבא - ר' אלעזר ב"ק עח. - תאכלו וכו' שה ולא כלאים],
לר"א - אפי' מקלוט מותר [שה שה מ"מ]

מי רגלים דחמור אסור [ל"ק - מימצצי מגופו, ל"ב - רב ששת - יוצא מטמא],
שליא מותר [פירשא]

מי רגלים דסוסים וגמלים - לל"ק מותר [מיא עול ונפיק]

דבש דבורים מותר [מכניסות מפרח ואין ממצים, רב ששת כר' יעקב - גזה"כ - שרץ טמא אסור אבל מה
שמשריץ מותר]

דבש ארבה אסור לר' יעקב [שם לווי], לכרייתא מותר אבל צריך מחשבה לטמא

ביצים מרחם יחמורה מותרים [מזרע נקרש של איל]

גמ' ז - ח :

דג טמא משריץ בתוך גופו, טהור מטיל ביצים

ראינו דג טמא שבלע טהור - מותר באכילה - במצאו דרך ריעי, בית הבליעה, צורתו שלם,
לרב אשי אפי' לא ראינו מותר [רוב במינן משריציין]

טהור שבלע טמא אסור [אינו גידוליו, ת"כ - תאכלו אותם]

מין המוליד עובר - זכרות מבחוקן, מגניק

תשמישו ביום יולד ביום (תרנגול)

{ דג ואדם ונחש משמישין פנים כנגד פנים הואיל ודיברה עמהם שכינה, גמל אחר כנגד אחר; זמן גמר
ולד וכנגדן באילן עד גמר פרי, ולנחש (ז' שנים) לא מצינו חבר וי"א מוכססים;
ר' יהושע (חכימא דיהודאי) וסבי דבי אתונא, מים מבי בליעי בלו להו }

גמ' ט. - י :

ספק פטר חמור - מפריש שה [לר"י לאפקועי איסוה"נ] לעצמו [כהן המע"ה, ואין בו קדושה]

שני ראשים כאחד - לריה"ג דאפשר לצמצם - ב' לכהן [הזכרים לה' - וכן בחמור]

ב' יחד - מין במינו אינו חציצה לרחם

ר"י - פט"ח אסור בהנאה [הקפידה תורה לאפקועי איסורו בשה, רש"י - לא גרע מטהורה]
אבל אשה מקודשת [במה שחמור שפדה שוה יותר משה]

ר"ש - מותר בהנאה [פדיונו מותר, לא תגוז בכור צאנך] ובספק א"צ להפריש כלל
רבה, ר"נ, ר"ל - חוץ מאחר עריפה [ג"ש עריפה מעגלה ערופה] ור' יוחנן/ר' אלעזר חולק

חכמים - איסורי הנאה מטמאין טומאת אוכלין
ר"ש - לא מטמאין [מכל אוכל אשר יאכל (לאחרים)] חוץ מבשר בחלב [לר"ש מותר בהנאה, היתה
שעת הכושר]

פּט"ח ערופה - חכמים - מטמא טומאת אוכלין ור"ש חולק (בעי מחשבה - רש"י - דמאיסה;
ב' דיחויין - לא נשחטה, טמאה) [מח' (להו"א) אם איסורו חישובו לאוכל, אי כששחטו להתלמד
הוי כמחשבה (רש"י - ואיסורו חישובו) (וחולק על נימוס);
(למסקנא) כשחשיב, ולר"ש - דאסור בהנאה]

ר"ש - סימן טהרה א' מטמא טומאת אוכלין

רש"י ט. - י:

הזכרים - מקור שאפשר לצמצם

חלב בכפרים בעי הכשר - חלב נבלה לא מטמא טומאה חמורה,
בשחטה - הכשר שחיטה לא מהני עד דהוי בר אוכל

נבלת בהמה טהורה א"צ מחשבה - רש"י - לא מאיסה, רק דיחוי א'

רש"י - דם נחירה מכשיר

גמ' י: - יא:

שה דפדיון פט"ח:

ת"ק - אפי' בכ"ש [תפדה יתירה], ר' יוסי ברי' - לכה"פ שקל [וכל ערכך יהיה בשקל]
ר"ט - בבא לימלך - עין יפה בסלע, עין רעה בשקל, בינונית ג' זוזי

רב אחא - לר"י פדיון דוקא בשה, רבינא - אפי' בשויו [לא יהא חמור מהקדש]

פודה/גונב פט"ח דחבירו - החמור/כפל לבעלים אפי' לר"י [החמור כאלו שלו עכשיו - דיכול לפדותו]

ספק פט"ח, ישראל שמוריש לכהן שמוריש לישראל פט"ח/טבל - מפריש שיין ומעשרן והן שלו
[לרש"י - כמי שהורישו הכהן השה]

לוקח טבל מגוי - מעשרן והן שלו [הו"א - קאתינא מכח מי שא"א לתבוע, מסקנא - בתרומת מעשר] כן
תקחו מאת בני"י

הפקיד פירותיו אצל גוי - לת"ק ודאי החליפו, לר"ש ספק

גמ' יב. - יג.

פדיון פט"ח בשה: אפי' עזים, נקבה, קטן, בעל מום, חייב במעשר,

לא בעגל, חיה, שחטה, טריפה, כוי [שה שה מפסח]

כלאים - לת"ק אסור, לר"א מותר [רחל ותייש הוי "שה"],

בן פקועה - לר"מ מותר, לרבנן - למר זוטרא אסור [שה שה, רש"י - מסתבר - כשחוט דמי ולא "שה"]

לרב אשי מותר [תפדה תפדה ריבה]

בנדמה - לר"א מותר אבל לא עז מפרה, לרבנן לא איפשיטא

בפסולי המוקדשין אסור [הו"א אין איסור חל על איסור], כצבי וכאיל

בבהמה שניקחה בפירות שביעית אסור [לסחורה (רש"י - קונה חמור דאינו ראוי לאכילה)], רב חסדא -

אבל פודין בה ספק בכור [לעצמו = לאכלה]

בהמת שביעית פטורה מבכורה [לאכלה ולא לשריפה], חייבת במתנות [לאכלה]

עיסת שביעית חייבת בחלה [לדורותיכם]

אם נותן פט"ח לכהן, צריך שיפדאו בפניו [נחשדו - מורה היתר]

ר"א - חייב באחריות השה [היקש לבכור אדם רק לענין פדייה]

חכמים - אין אחריות [כפדיון מע"ש]

מת פט"ח - ר"א - יקבר והשה לישראל [רש"י - כמאן דלא אפרשיה]

חכמים - א"צ להקבר והשה לכהן מזמן הפרשה

עורפו - יקבר

מצות פדיון פט"ח - ר"נ - לאחר ל', ואם פדאו לאלתר, פדוי

רב ששת - מצוה לאלתר, ועובר לאחר ל'

רבא - לר"א מצוה לאחר ל' [היקש לאדם], לחכמים לאלתר